

MODERNIZAČNÍ FOND

Rychleji k zelené energii a zdravému klimatu

Revize Obecného programového dokumentu

pro implementaci Modernizačního
fondu v České republice
od roku 2024

www.modernizacni-fond.cz

Obsah

Seznam zkratk	2
Úvod	3
Cíle a strategie v oblasti energetiky a klimatu	6
Evropská unie pro klimaticky neutrální budoucnost	7
Strategické cíle Evropské unie	8
REPowerEU	9
Zastřešující evropská legislativa	10
Kam směřuje Česká republika v oblasti energetiky a klimatu?	12
Ostatní strategické a koncepční dokumenty, legislativa v oblasti energetiky, ochrany klimatu a snižování emisí znečišťujících látek	14
Možnosti financování opatření v oblasti energetiky a klimatu v České republice	18
Modernizační fond a jeho priority	22
Legislativní rámec Modernizačního fondu	23
Prioritní oblasti Modernizačního fondu	24
Oblasti určené pro financování z prostředků Modernizačního fondu v České republice	25
Původní oblasti zařazené pro financování z Modernizačního fondu v ČR v roce 2021	26
Rozšíření oblastí podpory a revize alokací pro financování z Modernizačního fondu po roce 2024	27
Charakteristika programů pro financování opatření	29
Program č. 1 RES+ / Nové obnovitelné zdroje v energetice	32
Program č. 2 HEAT / Modernizace soustav zásobování tepelnou energií	34
Program č. 3 ENER / Energetická účinnost a snižování spotřeby energie	36
Program č. 4 TRANSPORT / Modernizace dopravy	41
Program č. 5 GREENGAS / Obnovitelná plynná a kapalná paliva	44
Program č. 6 SMARTNET / Modernizace energetických soustav	46
Program č. 7 KOMUNERG / Komunitní energetika	49
Program č. 8 I+ / Inovativní a komplexní (individuální) projekty	51
Administrace Modernizačního fondu	53
Informování veřejnosti o principech a cílech Modernizačního fondu a jeho implementaci	57

Seznam zkratek

ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
DZE	Druhotné zdroje energie
EIB	Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EU ETS	Systém EU pro obchodování s emisemi
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	Informační a komunikační technologie
IROP	Integrovaný regionální operační program
KVET	kombinovaná výroba elektřiny a tepla
MD	Ministerstvo dopravy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAP CM	Národní akční plán čisté mobility
NAP SG	Národní akční plán pro chytré sítě
NECP	Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu
NPŽP	Národní program Životní prostředí
NZÚ	Program Nová zelená úsporám
OPD	Operační program Doprava
OPTAK	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
OZE	Obnovitelné zdroje energie
SEK	Státní energetická koncepce
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí České republiky
SZT	Soustava zásobování tepelnou energií

Úvod

Díky revizi směrnice o EU ETS, ale i vzhledem k dosavadnímu vývoji ETS průmyslu, bude fond disponovat více penězi, než se původně předpokládalo. **Aktuální scénáře naznačují, že by celková alokace mohla přesáhnout 500 miliard korun.**

Úvod

Hlavním cílem Modernizačního fondu (dále též jen jako „fond“) v Česku je snížení emisí skleníkových plynů, zvýšení energetické účinnosti a navýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v celkovém mixu energetických zdrojů do roku 2030 a přispění k dekarbonizaci české ekonomiky v horizontu 2050 pomocí strategických investic. Vedlejším pozitivním efektem jsou rovněž přínosy v oblasti životního prostředí, reprezentované zejména snížením emisí polévatého prachu, oxidů dusíku a oxidů síry. Modernizační fond má také přispět k bezproblémovému odchodu od energetického využívání uhlí, přispět k posilování konkurenceschopnosti českého hospodářství prostřednictvím méně energeticky náročných provozů a v neposlední řadě pak i k celkovým dopadům na ekonomickou a sociální udržitelnost Evropy. Svých cílů bude dosahovat podporou investic především do modernizace energetiky, průmyslu i dopravy a snižování energetické náročnosti budov.

Od schválení Obecného programového dokumentu Modernizačního fondu usnesením vlády ČR č. 64 z 25. ledna 2021 uplynuly téměř tři roky. Obecné nastavení fondu z roku 2021 vycházelo zejména ze studie „Podpora nízkouhlíkového přechodu České republiky pomocí mechanismů financování EU ETS, zadané Generálním ředitelstvím DG REFORM (SRSS) a zpracované konsorciem vedeným společností ICF

ve spolupráci s českým partnerem, společností Enviroso v roce 2020 a cílů Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu (dále jen „NKEP“). Ačkoliv implementace Modernizačního fondu v ČR probíhá v souladu s původním nastavením velmi úspěšně, pro úspěšné pokračování je pro jeho další implementaci nezbytně nutné reagovat na výrazně zvýšené ambice EU v oblasti energetiky a klimatu a s nimi spojené změny v legislativě, rozvoj nových technologií, ale i dynamický vývoj ve světě.

Díky revizi směrnice o EU ETS, ale i vzhledem k dosavadnímu vývoji ETS průmyslu, bude fond disponovat více penězi, než se původně předpokládalo. Aktuální scénáře naznačují, že by celková alokace mohla přesáhnout 500 miliard korun. V době schvalování základního nastavení Modernizačního fondu na začátku roku 2021 se vycházelo z předpokládané alokace 154 miliard Kč. Na druhou stranu, byť se jedná o dosavadní největší dekarbonizační fond v České republice, je pro naplnění stanovených cílů a udržení naší konkurenceschopnosti odhadována potřeba investic na úrovni 3 až 4 biliónů Kč¹. Pro pokračování implementace Modernizačního fondu tak musí být ještě více přihlédnuto k efektivnímu posuzování předkládaných investic, stejně jako volba vhodných forem poskytnuté podpory.

¹ např. dle Aspen Institute a poradenské společnosti Boston Consulting Group bude pro dosažení uhlíkové neutrality zapotřebí investovat 3,2 biliónů Kč. Společnost McKinsey & Company dosažení čisté nulové bilance v letech 2031–2050 vyčíslila na dodatečné investice ve výši 4 biliónů Kč.

Dle SEEPIA budou ke splnění cílů do roku 2030 potřeba již v období 2023–2030 investice ve výši zhruba 3,5 bil. Kč.

Za necelé 3 roky od zahájení implementace urazil nicméně Modernizační fondu velký kus investiční cesty. Dosud byla přidělena podpora pro 769 projektů výstavby nových fotovoltaických elektráren s celkovým instalovaným výkonem 2 076 MWp a tyto projekty tak prakticky zdvojnásobí celkový instalovaný výkon solárních elektráren v ČR. Přínos z hlediska celkového snížení produkce CO₂ lze pro schválené projekty v programech Modernizačního fondu odhadnout na min. 3 mil. t za rok. Obdobně lze předpokládat výrobu elektrické energie z OZE ve výši 2,4 TWh ročně, z toho 2,0 TWh/rok z FVE. A příjem nových žádostí stále pokračuje, nově stanovený ambiciózní cíl NKEP s instalovaným výkonem více než 10 GW fotovoltaické energie tak může být splněn zejména díky Modernizačnímu fondu. S výrazným nárůstem instalovaného výkonu decentralních zdrojů elektřiny však v mnoha lokalitách dochází volná kapacita distribuční soustavy. Nastává tedy naléhavá potřeba společně s výstavbou nových decentralních a intermitentních zdrojů posilování kapacity a modernizace elektrizační soustavy, aby tyto nové zdroje mohly být nadále připojovány do soustavy a nezpůsobovaly bezpečnostní rizika a nezvyšovaly neúměrně ceny pro konečné spotřebitele elektřiny.

S ohledem na mezinárodní situaci na trhu se zemním plynem a snahu o posílení energetické bezpečnosti, došlo v EU v souvislosti v balíčkem REPowerEU k výraznému nárůstu v cílech na výrobu a využití obnovitelného vodíku. I na tuto pozměněnou situaci chce další vývoj v implementaci Modernizačního fondu reagovat, aby v dostupnosti a využívání vodíku, příp. i jiných „zelených“ plynů, byla Česká republika rovněž konkurenceschopná. Vedle samotné výroby však vyvstala potřeba investic i do modernizace rozvodů plynů a optimalizace jejich distribuce a přepravy.

Nové nastavení Modernizačního fondu cílí rovněž na potřebu efektivní podpory v energetice, průmyslu, dopravě i domácnostech. Fond má ambice podpory inovativní řešení, která přispějí k ještě efektivnějšímu snižování závislosti na fosilních zdrojích, modernizaci energeticky náročného průmyslu, k smysluplnému zavádění a využívání vodíkových technologií či elektrizaci, efektivnímu skladování a využívání energie, příp. i jiná a účinná inovativní řešení, např. pro zachytávání a využívání uhlíku.

Cíle a strategie v oblasti energetiky a klimatu

Česko se jako člen Evropské unie aktivně podílí na urychlení přechodu k nízkouhlíkové energetice a klimatické neutralitě EU a to zejm. prostřednictvím Modernizačního fondu, kterého hlavním cílem je snížení emisí skleníkových plynů, zvýšení energetické účinnosti a navýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v celkovém mixu energetických zdrojů do roku 2030.

Evropská unie pro klimaticky neutrální budoucnost

Modernizační fond má v období 2021 až 2030 podporovat investice v souladu s cíli rámce politiky Unie v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a v souladu s platným zněním směrnice o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Tyto cíle jsou rovněž úzce spjaté s dlouhodobými přístupy vyjádřenými v Pařížské dohodě a Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu. Na Pařížskou dohodu, uzavřenou na 21. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (Conference of Parties, COP21), zahrnující globální opatření v oblasti klimatu, navázaly závazky Evropské unie. Členské státy EU jsou Pařížskou dohodou vázány k vypracování dlouhodobých strategií, s perspektivou do poloviny století, k dosažení snížení emisí skleníkových plynů, aby mohly splnit své závazky v rámci Pařížské dohody a cíle EU. V ČR je tato strategie Politika ochrany klimatu, jejíž aktualizace je v návaznosti na přezkum závazků v rámci Pařížské dohody naplánována v prvním čtvrtletí roku 2024.

V prosinci 2019 vydala Evropská komise Zelenou dohodu pro Evropu (Green Deal), která představuje soubor politických iniciativ, které mají Evropu přivést k celkové transformaci evropského hospodářství s konečným cílem klimatické neutrality v roce 2050. Nicméně tato opatření představují potřebu komplexního a meziodvětvového přístupu, které s odkazem na hospodářské a sociální aspekty společně přispějí k posilování celkové evropské konkurenceschopnosti.

Ochrana klimatu a snižování emisí skleníkových plynů tak patří k hlavním prioritám EU, jejichž prostřednictvím bude Evropa zajišťovat další hospodářský rozvoj. Česko se jako člen Evropské unie aktivně podílí na urychlení přechodu k nízkouhlíkové energetice a klimatické neutralitě EU a to zejm. prostřednictvím Modernizačního fondu, kterého hlavním cílem je snížení emisí skleníkových plynů, zvýšení energetické účinnosti a navýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v celkovém mixu energetických zdrojů do roku 2030. Vedlejším pozitivním efektem je rovněž snížení dalších škodlivých emisí, např. polévatého prachu, oxidů dusíku a oxidů síry.

Strategické cíle Evropské unie

Mezi opatření, která Zelená dohoda pro Evropu obsahuje, je i posílení Modernizačního fondu. V roce 2021 pak EU přijala Evropský klimatický zákon, který stanovuje klimatickou neutralitu EU do roku 2050 jako závazný cíl.

Pro naplnění vrcholného cíle klimatické neutrality jsou stanoveny a průběžně aktualizovány dílčí cíle zejména v oblastech snižování emisí skleníkových plynů, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti, včetně energetických úspor. Tyto dílčí cíle definuje legislativa vycházející ze Zelené dohody, známá jako legislativní balík "Fit for 55", který Evropská komise představila v roce 2021 a který částečně vyjednávala Česká republika během svého předsednictví v Radě EU. Tyto hlavní cíle pak představují:

1. Průběžný cíl snížení emisí skleníkových plynů

na úrovni EU byl k roku 2030 stanoven ve výši alespoň 55 % oproti roku 1990, přičemž je rozdělen na dílčí cíle v oblasti spadající pod systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (EU ETS), kde je cíl stanoven ve výši 63 % oproti roku 2005, a odvětví spadající pod Nařízení o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů (Effort Sharing Regulation), kde je cíl stanoven ve výši 40 % oproti roku 2005.

2. Cíl pro podíl OZE na hrubé konečné spotřebě

energie je stanoven na 42,5-45 %. Dosažení tohoto cíle znamená zvýšení výkonu fotovoltaických elektráren a větrných elektráren na pevnině do roku 2030 (ze současných 118 GW a 167 GW) a pětina-sobné zvýšení výkonu větrných elektráren na moři (ze současných 16 GW). To znamená, že roční nárůst instalovaného výkonu pro výrobu energie z obnovi-

telných zdrojů se musí v období 2020–2030 zvýšit z 30–35 GW na nově uvažovaných 45–65 GW ročně. Tento cíl dále obsahuje podcíle mj. 14 % podílu OZE v dopravě a zvyšování podílu OZE v teplárenství o 1,1 p.b. ročně. Rovněž zavádí nový závazný kombinovaný cíl pro obnovitelná paliva nebiologického původu (RFNBO) a pokročilá biopaliva a bioplyn na úrovni 5,5 % do roku 2030, přičemž závazný minimální podíl RFNBO v dopravě do roku 2030 činí 1 %.

3. Cíle energetické účinnosti a energetických úspor

jsou pak stanoveny jako snížení konečné spotřeby a primární spotřeby (primárních energetických zdrojů) o 11,7 % oproti referenčnímu (modelu PRIMES). Referenční scénář EU z roku 2020 předpokládá spotřebu primární energie ve výši 1 124 Mtoe a konečnou spotřebu energie ve výši 864 Mtoe, kterých má být dosaženo do roku 2030. Výsledkem dodatečného snížení o 11,7 % bude v roce 2030 spotřeba ve výši 763 Mtoe, respektive 992,5 Mtoe. Ve srovnání s úrovněmi z roku 2005 to znamená, že konečná spotřeba energie v EU by měla být snížena přibližně o 25 % a spotřeba primární energie přibližně o 34 %. Mimo to jsou stanoveny závazné národní cíle pro nové úspory energie či pro úsporu energie v budovách ústředních správních institucí.

Evropská komise dále představila další ambiciózní plány v otázkách infrastruktury pro alternativní paliva, přísnější emisní předpisy pro osobní automobily a udržitelnější letecká a námořní paliva, cíle v oblasti využívání půdy a lesnictví a zejména pak závazky pro energetickou náročnost budov, snižování v metanu v energetice a další plány pro tvorbu vnitřního trhu s plyny z obnovitelných zdrojů, se zemním plynem a s vodíkem.

Modernizační fond představuje nejen nástroj pro dosažení těchto cílů, ale také platformu pro podporu inovací, rozvoj udržitelných technologií a posílení ekonomické odolnosti v rámci přechodu na ekologicky a ekonomicky udržitelnou budoucnost.

REPowerEU

V důsledku energetické krize zhoršené ruskou invazí na Ukrajinu se z rychlého zavádění obnovitelných zdrojů energie stala strategická priorita EU, neboť to povede ke snížení závislosti EU na (především dovážených) fosilních palivech a pomůže to znovu zajistit cenovou dostupnost energie. Související strategický dokument, REPowerEU, představila EK v květnu 2022. Jde především o legislativní ukotvení vyšších cílů v oblasti energetické účinnosti (směrnice EED) a snížení energetické náročnosti budov (směrnice EPBD).

REPowerEU rovněž zavedlo iniciativu vodíkového akcelérátoru, která zdvojnásobuje cílové hodnoty pro rok 2030 v oblasti obnovitelného vodíku. K výrobě 10 Mt obnovitelného vodíku bude EU do roku 2030 potřebovat další kapacity energie z obnovitelných zdrojů ve výši 80 GW. Cílí také na rozvoj energetických komunit a navrhuje, aby v každé obci nad 10 000 obyvatel vznikla do roku 2025 alespoň jedna energetická komunita. S tím souvisí i celoevropský cíl podpory výroby biometanu ve výši 35 mld. m³ do 2030.

Zastřešující evropská legislativa

Strategické směřování jednotlivých oblastí energeticko-klimatického rámce Evropské unie zastřešuje následující evropská legislativa (ve znění pozdějších předpisů):

- Směrnice 2003/87/ES, o vytvoření systému na obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/959 ze dne 10. května 2023, kterou se mění směrnice 2003/87/ES o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a rozhodnutí (EU) 2015/1814 o vytvoření a uplatňování rezervy tržní stability pro systém Unie pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2019/944/EU o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2413, kterou se mění směrnice (EU) 2018/2001, nařízení (EU) 2018/1999 a směrnice 98/70/ES, pokud jde o podporu energie z obnovitelných zdrojů, a zrušuje směrnice Rady (EU) 2015/652
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791, o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (přepracované znění)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/31/EU o energetické náročnosti budov,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/94/EU o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2284 o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/841 o zahrnutí emisí skleníkových plynů a jejich pohlcování v důsledku využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví do rámce politiky v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/839, kterým se mění nařízení (EU) 2018/841, pokud jde o oblast působnosti, zjednodušení pravidel pro vykazování a zajištění souladu a stanovení cílů členských států pro rok 2030
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/857, kterým se mění nařízení (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 přispívajícím k opatřením v oblasti klimatu

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/410, kterou se mění směrnice 2003/87/ES za účelem posílení nákladově efektivních způsobů snižování emisí a investic do nízkouhlíkových technologií a rozhodnutí (EU) 2015/1814,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/33/ES o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 2019/631, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nové osobní automobily a pro nová lehká užitková vozidla a kterým se zrušují nařízení (ES) č. 443/2009 a (EU) č. 510/2011,
- Nařízení (EU) 2023/851, kterým se mění nařízení (EU) 2019/631, pokud jde o zpřísnění výkonnostních norem pro emise CO₂ pro nové osobní automobily a nová lehká užitková vozidla
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1242, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nová těžká vozidla.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1804 o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva a o zrušení směrnice 2014/94/EU

Kam směřuje Česká republika v oblasti energetiky a klimatu?

S ohledem na vysokou energetickou náročnost českého hospodářství je nezbytné, aby veškeré sektory ekonomiky prošly potřebnou transformací na ekonomický model, který zohledňuje všechny negativní externality, tj. včetně těch spojených s klimatickou změnou. V této souvislosti představuje Modernizační fond klíčový nástroj, který pomůže České republice dosáhnout cílů v oblasti udržitelného rozvoje a energetické transformace. Fond slouží jako katalyzátor pro inovace, rozvoj nových technologií a podporu projektů, které přispějí k redukci emisí a zvýší energetickou efektivitu naší ekonomiky.

Klíčovým strategickým materiálem je Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu (dále jen NKEP), který vychází z Politiky ochrany klimatu v ČR z roku 2017, Státní energetické koncepce ČR z roku 2015 a dalších strategických dokumentů. NKEP byl zpracován na základě požadavku nařízení Evropského parlamentu a Rady 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu a obsahuje cíle a politiky ve všech pěti rozměrech Energetické unie na období 2021–2030 s výhledem do roku 2050, kterými jsou:

- snižování emisí uhlíku,
- zvyšování energetické účinnosti,
- energetická bezpečnost,
- vnitřní trh s energií,
- výzkum, inovace a konkurenceschopnost.

Stěžejní část NKEP tvoří nastavení příspěvku ČR k tzv. energeticko-klimatickým cílům EU v oblasti snižování emisí, zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti, stanovených mj. novou legislativou z balíčků Fit for 55 a REPowerEU. V říjnu 2023 zaslala ČR Evropské komisi návrh aktualizace NKEP. V návaznosti na tuto aktualizaci probíhá v současné době rovněž aktualizace Státní energetické koncepce ČR a Politiky ochrany klimatu v ČR.

V návrhu aktualizovaného NKEP jsou pro ČR vytyčené níže uvedené cíle, přičemž revize Obecného progra-

mového dokumentu pro implementaci Modernizačního fondu v ČR na tyto cíle reaguje jednak revizí původně stanovených alokací příslušných programů, příp. zařazením nových programů, následovně:

- navýšení podílu OZE na konečné spotřebě do roku 2030 na úroveň 30 % z původních 22 %; viz ponechání vysoké alokace programu RES+, na úrovni 20 % z celkové alokace Modernizačního fondu
- v oblasti fosilních paliv schválila vláda ČR v dubnu 2023 cíl snížení podílu fosilních paliv (využívaných bez technologie zachytávání) na spotřebě primární energie na 50 % do roku 2030 a 0 % do roku 2050 a zcela utlumit využití uhlí pro výrobu elektřiny a tepla do roku 2033; viz úprava programů pro modernizaci teplárenství a energeticky náročného průmyslu (program HEAT a podprogram ENERGETICS) posílením odhadovaných alokací v součtu ve výši 36 % z celkové alokace Modernizačního fondu
- podíl OZE v dopravě již reflektuje zatím neschválenou směrnicí EU o obnovitelných zdrojích energie a předpokládá dosažení úspory emisí skleníkových plynů v roce 2030 na úrovni 14,5 %, respektive 13,7 % (s využitím odpočtů umožněných směrnicí); viz posílení podpory oblasti dopravy (program TRANSPORT) na úrovni 10 % z celkové alokace Modernizačního fondu

¹ Podrobnější rozbor úrovně naplnění očekávání EK uvádí [dokument zde](#), a to zejména strany 5-7.

- v kontextu nových povinných cílů revidované směrnice 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů energie z června 2023 do roku 2030 v oblasti rozvoje obnovitelných paliv nebiologického původu, mezi které je řazen i obnovitelný vodík, je nutné počítat i s výstavbou elektrolyzérů na výrobu obnovitelného vodíku (tj. elektrolyzou vody za pomoci elektřiny z obnovitelného zdroje energie, tzv. RFNBO); predikované potřebné množství 21 600 t RFNBO by vyžadovalo instalovaný výkon elektrolyzérů na úrovni min. 300 MW (v návaznosti na předpokládaný koeficient využití 50 %); viz *zařazení nového programu na podporu výroby a využívání obnovitelných plynných a kapalných paliv (program GREENGAS) s alokací ve výši 3,0% z celkové alokace Modernizačního fondu*

- podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady o energetické účinnosti si každý členský stát může stanovit orientační vnitrostátní příspěvek k naplnění cílů EU na základě snížení konečné a primární spotřeby energie; při nastavování těchto příspěvků je třeba respektovat cíl EU v oblasti energetické účinnosti do roku 2030; pro ČR je indikativní příspěvek k závaznému cíli EU pro konečnou spotřebu energie vypočten na 846 PJ a indikativní příspěvek k nezávaznému cíli primární spotřeby je vypočten na 1206 PJ; viz *posílení nově vytvořeného zastřešujícího programu ENERĚ s důrazem na úspory konečné a primární spotřeby energie (jehož součástí jsou dílčí podprogramy ENERĚ ETS, ENERĚCom, ENERĚGov, HOU-SEnerĚ) s nejvyšší alokací na úrovni 36,7% z celkové alokace Modernizačního fondu*

- cíl kumulovaných úspor energie dle čl. 8 směrnice o energetické účinnosti pro období 2021–2030 byl pro ČR stanoven ve výši 145 PJ nových úspor energie, tj. celkem 669 PJ kumulovaných úspor energie do roku 2030; výše závazku respektuje požadavek postupného zvyšování minimální úrovně roční

úspory energie z hodnoty 0,8% na 1,9% konečné spotřeby energie;
viz *kladen větší důraz na zvyšování energetické účinnosti a dosahování energetických úspor napříč veškerými podporovanými opatřeními z prostředků Modernizačního fondu*

- revize nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/842 o závazném každoročním snižování emisí skleníkových plynů členskými státy v období 2021–2030 stanovuje pro ČR cíl snížit emise v sektorech mimo EU ETS o 26% mezi roky 2005 a 2030; jedná se tak o výrazné navýšení oproti původnímu 14% cíli do roku 2030 – celkový cíl pro tyto sektory na úrovni EU byl navýšen z 30 na 40%.

Transformace na nízkouhlíkovou energetiku, včetně využití energie z druhotných zdrojů a odpadního tepla, je nutná jak v odvětví výroby elektrické energie (současný podíl OZE na konečné spotřebě je přibližně 17,7 %), tak v odvětví výroby tepla. V Česku je zásobováno teplem ze SZTE téměř 1,5 milionu domácností. Dle odhadu Teplárenského sdružení České republiky se před implementací fondu v ČR využívalo celkem 7 500 km tepelných sítí, z nichž téměř 18% jsou stále parní potrubí. Zároveň výrobci tepla pořád využívají přibližně z 51% jako palivo uhlí. V sektoru teplárenství je tedy velký potenciál pro úspory primární energie. Obdobná je situace i v českém průmyslu. Podíl OZE na spotřebě v dopravě představuje pouhých 7%. Podle sektorů jsou největšími producenty emisí (řazeno sestupně): energetika, průmysl, doprava, domácnosti a veřejné budovy, zemědělství a zpracování odpadů, čemuž odpovídá i nastavení priorit Modernizačního fondu.

viz posílení alokací příslušných programů (především HEAT, ENERĚ ETS a RES+), které se největší měrou podílejí na modernizaci zařízení největších producentů emisí skleníkových plynů (uhelné elektrárny, teplárny a energeticky náročný průmysl) a podporu opatření pro výrobu obnovitelné energie

Ostatní strategické a koncepční dokumenty, legislativa v oblasti energetiky, ochrany klimatu a snižování emisí znečišťujících látek

V oblasti energetiky jsou vedle výše zmíněného NKEP základní strategické dokumenty, které reflektují výše uvedené strategické rámce, následující koncepce, politiky a národní plány, identifikující hlavní kvalitativní a kvantitativní cíle, technická řešení, resp. způsoby financování.

- *Státní energetická koncepce ČR (SEK)* - aktuální schválena v roce 2015, s výhledem do roku 2040; hlavním posláním je zajistit spolehlivou, bezpečnou a k životnímu prostředí šetrnou dodávku energie pro potřeby obyvatelstva a ekonomiky ČR, a to za konkurenceschopné a přijatelné ceny za standardních podmínek. V r. 2023 probíhá její aktualizace.
- *Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů* schválena v roce 2017 s působností cca 15 let; vytyčuje mantinely pro využívání nerostných surovin, a to jak z domácích, tak i zahraničních zdrojů, v perspektivě proměny surovinového průmyslu s odkazem na principy evropské integrované strategie.
- *Dlouhodobá strategie renovací na podporu renovace vnitrostátního fondu obytných a jiných než obytných budov, veřejných i soukromých* podle článku 2a směrnice o energetické náročnosti budov (EU) 2018/844. Obsahuje scénáře možného vývoje renovace fondu budov s orientačními milníky pro roky 2030, 2040 a 2050 a strategií ČR na podporu realizace optimálního scénáře.
- *Národní akční plán čisté mobility (NAP CM)*, platná verze schválena v roce 2020, výhled do roku 2030. Pokrývá témata jako elektromobilita, bioCNG, bioLNG a rovněž vodíkovou technologii (resp. technologii palivových článků). Další aktualizace NAP CM bude schválena do poloviny roku 2024 v návaznosti na nařízení o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva (AFIR).
- *Národní akční plán pro chytré sítě (NAP SG)* schválen v roce 2015, aktualizace 2019 pro období 2019–2030, se zejména týká koncepce rozvoje síťové infrastruktury k zabezpečení spolehlivého a bezpečného provozu při požadovaném rozvoji distribuované výroby.
- *Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v ČR*, schválen v roce 2015, s návazným výhledem do roku 2030; v sektoru jaderné energetiky vymezuje, jak bude naplněna priorita I SEK pro vyvážený mix primárních energetických zdrojů i zdrojů výroby elektřiny, včetně udržování dostupných strategických rezerv.
- *Plán pro malé a střední reaktory v České republice*

V oblasti ochrany klimatu a snižování emisí znečišťujících látek jsou základními strategickými dokumenty, které reflektují výše uvedené strategické rámce následující politiky, koncepce a národní plány, identifikující hlavní kvalitativní a kvantitativní cíle, technická řešení, resp. způsoby financování.

- *Politika ochrany klimatu v České republice*, schválená v roce 2017, která se zaměřuje na definování politik a opatření pro období let 2017 až 2030 s perspektivou rozvoje nízkemisní ekonomiky do roku 2050. V r. 2023 probíhá její aktualizace.
- *Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR* (též „Adaptační strategie“) byla schválena v roce 2015. První aktualizaci schválila vláda v roce 2021, jejím implementačním dokumentem je Národní akční plán adaptace na změnu klimatu.
- *Národní akční plán adaptace na změnu klimatu*, schválen v roce 2017; byl vyhodnocen v roce 2019, je podkladem pro aktualizaci Adaptační strategie (Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR). Dokument rovněž vyčisluje náklady v případě nečinnosti. Dokument byl aktualizován v roce 2021.
- *Národní program snižování emisí České republiky*, schválila vláda v roce 2015, aktualizace je z roku 2019; stanovuje opatření k dosažení závazků ve snižování emisí vybraných látek znečišťujících ovzduší stanovených legislativou EU k roku 2025 a 2030 a vytváří společný národní strategický rámec ochrany ovzduší. V roce 2023 probíhá další aktualizace dokumentu. Stěžejní pro přípravu každé aktualizace je národní emisní prognóza vývoje emisí sledovaných znečišťujících látek, která musí být v souladu s ročními národními inventurami skleníkových plynů pro rok x-3 a s prognózami, o nichž byla podána zpráva podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013.

Výše uvedené strategie, politiky, akční plány a další dokumenty tvoří vyčerpávající seznam. Existuje řada dalších koncepčních materiálů, z nichž některé se věnují specifickým oblastem národního hospodářství a pro potřeby Modernizačního fondu mají jen okrajový význam. Níže je uveden stručný výběr dalších relevantních materiálů:

- *Hospodářská strategie*, v přípravě, měla by vymezit hlavní cíle v oblasti hospodářství ČR do roku 2030. Plán pro hospodářství bude spočívat na deseti pilířích od průmyslu a energetiky přes inovace, surovinovou politiku, dopravní koncepci, podporu podnikání i reformu vzdělávání.
- *Koncepce nákladní dopravy pro období 2017–2023*, s výhledem na rok 2030, podle níž musí být zásobování zejména historických center měst zajištěno menšími nákladními vozidly, a to pokud možno na alternativní energie.
- *Akční plán o budoucnosti automobilového průmyslu v ČR*, který se zaměřuje na elektromobilitu, autonomní vozidla a digitalizaci. Obsahuje 25 opatření, která se týkají infrastruktury pro bezemisní vozidla, automatizovaného řízení, vysokorychlostního internetu, aj.

Národní legislativa v oblasti energetiky a ochrany klimatu je vedle zákona č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve znění pozdějších předpisů, reprezentována zejména zákonem č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů, který zahrnuje požadavky na Státní energetickou koncepci ČR a územní energetické koncepce a transponuje Směrnice o energetické účinnosti a energetické náročnosti budov, zákonem č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, který stanovuje pravidla provozní podpory obnovitelných a dalších podporovaných zdrojů a transponuje část Směrnice o obnovitelných zdrojích energie a zákonem č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon). Mezi další související zákony a předpisy patří zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší.

Následující výčet představuje základní zastřešující strategické dokumenty ČR, ze kterých vycházejí strategické dokumenty pro jednotlivé oblasti národního hospodářství směřované pro implementaci Modernizačního fondu, resp. naplánování cílů v oblasti energetiky a klimatu. Vedle základního strategického dokumentu pro nastavení Modernizačního fondu, kterým je NKEP, patří mezi zastřešující strategické dokumenty mající význam pro implementaci Modernizačního fondu také:

- *Národní program reforem České republiky* předkládaný každoročně Evropské komisi a Radě EU v rámci koordinace hospodářských politik členských států. NPR shrnuje hlavní záměry vlády v oblasti hospodářské politiky pro nadcházející období přibližně jednoho a půl roku, informuje o tom, jak vláda plní hospodářsko-politická doporučení Rady EU z předcházejícího roku a ukazuje, jak členský stát přispívá k plnění Agendy 2030 – cílů udržitelného rozvoje OSN. Současně je podkladem pro tvorbu nových doporučení Rady na základě doporučení Evropské komise.
- *Strategický rámec Česká republika 2030* nahrazuje Strategický rámec udržitelného rozvoje z roku 2010 a pokrývá všech pět rozměrů energetické unie v pojetí udržitelného rozvoje a kvality života. Konkrétní opatření rozpracovává jeho implementační plán.
- *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+* definuje, ve kterých oblastech/tématech je vhodné uplatňovat odlišné nástroje v odlišných územních kontextech (tj. územní specifika) a které národní sektorové politiky mají mít odlišné územní důsledky a je třeba do nich zakomponovat územní dimenzi.
- *Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050* byla schválena vládou České republiky v roce 2021. Jejím cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí, přispět k efektivnímu využívání zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí.
- *Dopravní politika ČR pro období 2021–2027*, je klíčovou oblastí pro konkurenceschopnost ČR z hlediska energeticko-klimatických cílů, představuje však řadu diskutabilních otázek a problémů k řešení, jak ve veřejné, soukromé i podnikatelské sféře.
- *Národní iniciativa Průmysl 4.0* (schválená v roce 2016), mobilizuje klíčové rezorty a reprezentanty průmyslové sféry k vypracování akčních plánů v oblastech politického, ekonomického i sociálního života a její cíle jsou:
 - snížení energetické a surovinové náročnosti výroby,
 - nárůst produktivity ve výrobě,
 - optimalizace logistických tras,
 - technologická řešení pro decentralizované systémy výroby a distribuce energie,
 - inteligentní městská infrastruktura a další.
- *Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů* zohledňuje aktuální posun zájmu průmyslu o high-tech suroviny potřebné pro elektroniku a další moderní odvětví; reflektuje principy oběhové ekonomiky.
- *Vodíková strategie České republiky* schválená vládou 26. 7. 2021 a aktualizovaná v roce 2024 se zabývá výrobou, přepravou, skladováním a užitím vodíku jako jednoho z důležitých nástrojů pro dosažení dekarbonizačních cílů České republiky.
- *Koncepce bydlení České republiky 2021+* deklaruje záměry na zvýšení podpory dostupnosti bydlení a dále je konkretizuje v navrhovaných opatřeních a jednotlivých úkolech, na jejichž základě budou realizovány.

Možnosti financování opatření v oblasti energetiky a klimatu v České republice

V České republice existuje řada finančních zdrojů pro podporu opatření v oblasti energetiky a klimatu. I přesto celkové potřeby pro zajištění dekarbonizace českého hospodářství až čtyřnásobně převyšují dostupné dotační zdroje.

Tato kapitola poskytuje přehled hlavních možností financování, které mohou být využity pro realizaci projektů v různých sektorech. Mezi hlavní zdroje financování patří národní programy, programy financované z výnosů z prodeje emisních povolenek (Modernizační fond, Inovační fond, programy v gesci MŽP a MPO), víceletý finanční rámec EU ztělesněný především operačními programy a další programy podpory.

Víceletý finanční rámec EU na období 2021–2027

Víceletý finanční rámec EU (VFR) na problematiku spojenou s klimatickými cíli stanovuje alokaci ve výši 30 % napříč jednotlivými částmi celého rozpočtu. Na úrovni EU může Česká republika pro financování energeticko-klimatických cílů využít především následující zdroje:

- *Evropský fond pro regionální rozvoj*: Podpora regionálního rozvoje a investic do energetiky a klimatu.
- *Fond soudržnosti*: Podpora infrastrukturních projektů v energetice a klimatu, zejména v méně rozvinutých regionech.
- *Fond pro spravedlivou transformaci*: Pomoc regionům přecházet k udržitelným ekonomikám s nízkým podílem uhlíku.
- *Program InvestEU*: Zajištění investic do infrastruktury, malých a středních podniků, výzkumu a inovací v oblasti energetiky a klimatu.
- *Program LIFE*: Podpora projektů zaměřených na ochranu životního prostředí, přizpůsobení klimatickým změnám a snižování emisí.
- *Horizont Evropa*: Výzkumný a inovační program pro podporu projektů v oblasti energetiky, klimatu a životního prostředí.
- *NDICI (Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument, tj. Nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci)*: Podpora projektů v oblasti energetiky a klimatu v sousedních zemích a rozvojových zemích.

Nad rámec víceletého finančního rámce:

- *Nástroj na podporu oživení a odolnosti*: Podpora opatření v oblasti klimatu v rámci Národního plánu obnovy.
- *Výnosy z aukcí povolenek*: Financování projektů z prodeje emisních povolenek.
- *Modernizační fond*: Podpora modernizace energetických zařízení a snižování emisí.
- *Inovační fond*: Podpora inovací v oblasti energetiky a snižování emisí.
- *Unijní fond pro podporu OZE*: Financování projektů v oblasti obnovitelných zdrojů energie.

Další programy relevantní pro oblast energetiky a klimatu:

- *Euratom Research and Training Programme*: Výzkum a školení v oblasti jaderné energie a bezpečnosti.
- *IPCEI (Important Projects of Common European Interest)*, tj. *Důležité projekty společného evropského zájmu*: Náplní programu je budování spolupráce mezi zeměmi na vývoji špičkových technologií pro energetiku a klima.
- *ITER*: Mezinárodní termonukleární experimentální reaktor pro výzkum fúzní energie.
- *CEF (Connecting Europe Facility)*: program Evropské unie na podporu rozvoje vysoce výkonných, udržitelných a účinně propojených transevropských sítí v oblasti dopravy, energetiky a digitálních služeb.
- *CET (Clean Energy Transition)*: program je zaměřen na výzkum v oblasti energetické transformace (čisté energie), s cílem přispět k cíli EU stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním kontinentem.
- *ELENA (European Local Energy Assistance)*: Grantová iniciativa zaměřená na pomoc místním a regionálním autoritám při investicích do energetických úspor a obnovitelných zdrojů energie.

Pro efektivní financování z uvedených nástrojů, včetně Modernizačního fondu, je potřeba zajistit jejich **vzájemnou komplementaritu**. Ta spočívá v první řadě v tom, že se jednotlivé nástroje navzájem doplňují a nekonkurují si, čímž maximalizují svůj dopad na energetickou a klimatickou politiku v České republice. Opatření financovaná jedním z těchto fondů nebudou souběžně podporována jiným. Modernizační fond doplňuje fondy EU v oblastech, kde jsou omezené zdroje, jako je hl. město Praha, nebo v oblastech, které vyžadují specifickou podporu, jako je transformace energetického sektoru. Koordinace a spolupráce mezi Modernizačním fondem a fondy EU je klíčová pro účinné a udržitelné výsledky v oblasti energetiky a klimatu v České republice.

Následující příklady ukazují, jak Modernizační fond a fondy EU spolupracují a doplňují se:

Operační program Životní prostředí (OPŽP) zaměřený na udržitelné hospodaření s vodou, přechod k oběhovému hospodářství, energetickou účinnost, přizpůsobení se změnám klimatu, zelenou infrastrukturu v městech a snížení znečištění. Z hlediska doplnění Modernizačního fondu podporuje energetické úspory a obnovitelné zdroje energie u veřejných budov a infrastruktury. Modernizační fond rovněž podporuje budovy v majetku státu a umožňuje u některých opatření vyšší míru podpory než fondy EU.

Program **Nová zelená úsporám (NZÚ)**: Program MŽP zaměřený na snížení energetické náročnosti budov, využívání OZE a adaptační opatření v budovách, se zaměřením na sektor bydlení a státní budovy. Na program NZÚ navázal v roce 2022 program **NZÚ Light** pro podporu nízkopříjmových domácností a v roce 2023 program **Oprav dům po babičce**, který nabídl domácnostem zálohové financování komplexních renovací nemovitostí s cílem zrychlit tempo renovací za účelem snižování energetické náročnosti budov, využití stávajícího bytového fondu a zvyšování dostupnosti kvalitního a úsporného bydlení. Financování těchto programů bylo podpořeno z programu HOUSEnergy Modernizačního fondu.

Operační program spravedlivá transformace pod gescí MŽP a zprostředkovan SFŽP ČR, bude využívat prostředků Fondu pro spravedlivou transformaci s cílem zmírnění dopadů procesu transformace k uhlíkově neutrální ekonomice v regionech, kde má tento dopad nejvýznamnější důsledky. Podporuje především komplexní projekty na obnovu území a regionálně specifické projekty v rámci podnikatelského prostředí, vědy a výzkumu nebo aktivní politiky zaměstnanosti. Modernizační fond pak zajišťuje podporu samotné transformace energetického sektoru. Při procesu hodnocení mohou být projekty z uhlíkových regionů v Modernizačním fondu zvýhodňovány.

Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost (OPTAK): OPTAK poskytuje podporu podnikatelům na realizaci energetických úspor a rozvoj obnovitelných zdrojů energie ve všech regionech kromě Prahy. Program MPO navazuje na OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, podporující výzkum, vývoj, inovace, malé a střední podniky, energeticko-klimatickou politiku a digitalizaci ekonomiky. Z rozvoje obnovitelných zdrojů podporuje mimo jiné výstavbu větrných elektráren, které zatím nejsou z Modernizačního fondu podporovány.

ENERG: Program poskytující malým a středním podnikům v Praze bezúročné úvěry na financování energeticky úsporných projektů. Je doplňkem k programu Úspory energie s rozumem a je zaměřen pouze na projekty realizované na území hlavního města Prahy. Na něj bude navazovat stejnojmenný program Modernizačního fondu. Dalším z programů pod správou MPO je **PROGRAM EFEKT III 2022–2027**, jehož opatření cílí na podporu energetických úspor a snižování energetické náročnosti.

Integrovaný regionální operační program (IROP): IROP podporuje čistou mobilitu v segmentu veřejné dopravy. Očekává se, že nebude mít dostatek prostředků pro poskytování podpory v průběhu celého programového období, a ve druhé polovině období proto bude financování opatření pokryto z prostředků Modernizačního fondu.

Operační program Doprava (OPD): Z Modernizačního fondu se nepředpokládá financování stejných či podobných aktivit jako jsou opatření financovaná z OP Doprava. V rámci programů TRANSGov a TRANSCoM Modernizačního fondu budou hlavními opatřeními nákup vozidel pro nízkouhlíkovou mobilitu, ve veřejném a komerčním sektoru.

Podpora transformace na nízkouhlíkovou ekonomiku probíhá v kontextu plnění dalších cílů udržitelného rozvoje, které jsou zakotveny v řadě mezinárodních úmluv, legislativě EU (např. Evropský pilíř sociálních práv) nebo strategických dokumentech (např. Strategický rámec Česko 2030). Pro hledání synergií mezi implementací Modernizačního fondu a dosahováním dalších cílů a priorit budou plně využívány rozšířené Platformy a Výbor Modernizačního fondu.

Nad rámec výše uvedených programů podpory je rovněž třeba zmínit podporu národních programů v oblasti aplikovaného výzkumu, jakými jsou např. BETA2, Prostředí pro život, THÉTA, Doprava 2020 včetně jejich navazujících verzí.

Modernizační fond a jeho priority

Legislativní rámec Modernizačního fondu

Modernizační fond vznikl na základě čl. 10d Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a o změně směrnice Rady 96/61/ES, v platném znění.

Tato směrnice byla v roce 2023 aktualizována v rámci legislativního balíčku Fit for 55. Stanovuje mj. podmínky využití Modernizačního fondu a výnosů z emisních povolenek.

Směrnice je implementována do českého právního řádu zákonem č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, v platném znění.

Prováděcím předpisem ke směrnici je nařízení Komise (EU) 2020/1001 ze dne 9. července 2020, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokud jde o fungování Modernizačního fondu na podporu investic do modernizace energetických soustav a zlepšení energetické účinnosti vybraných členských států. V roce 2023 taktéž prošlo aktualizací v návaznosti na úpravy přijaté v balíčku Fit for 55 v dubnu 2023.

Za účelem zřízení Modernizačního fondu jsou z celkového množství povolenek v období let 2021 až 2030 pro něj vyhrazena 2% celkového počtu povolenek dražených mezi lety 2021–2030, od roku 2024 se k němu přidává dalších 2,5% povolenek dražených mezi roky 2024–2030 (dle čl. 10 směrnice 2003/87/ES, v platném znění). Specificky se v Česku prostřednictvím Modernizačního fondu využijí rovněž veškeré povolenky podle čl. 10c odst. 4 směrnice 2003/87/ES, v platném znění a 50% povolenek podle čl. 10 odst. 2 písm. b) směrnice 2003/87/ES, v platném znění (tzv. solidární povolenky). Peněžní prostředky ČR spravované v rámci Modernizačního fondu jsou příjmem Státního fondu životního prostředí.

Prioritní oblasti Modernizačního fondu

Směrnice 2003/87/ES vyjmenovává následující prioritní oblasti Modernizačního fondu, které mají tvořit minimálně 80 % finančních prostředků:

- výroba a využívání elektřiny z obnovitelných zdrojů, včetně obnovitelného vodíku;
- vytápění a chlazení z obnovitelných zdrojů;
- snížení celkové spotřeby energie prostřednictvím zlepšení energetické účinnosti, a to též v oblasti průmyslu, dopravy, budov, zemědělství a nakládání s odpady;
- skladování energie a modernizace energetických soustav včetně řízení poptávky, sítí dálkového vytápění, sítí pro distribuci elektřiny a rozšíření propojení mezi členskými státy a infrastruktury pro mobilitu s nulovými emisemi;
- podpora domácností s nižšími příjmy, a to též ve venkovských a odlehlých oblastech, s cílem řešit energetickou chudobu a modernizovat jejich systémy vytápění a
- spravedlivá transformace v regionech závislých na uhlíku v přijímajících členských státech konkrétně na podporu přemístění pracovníků na nová pracovní místa, rekvalifikace a zvyšování kvalifikace pracovníků, vzdělávání, iniciativy v oblasti hledání zaměstnání a nově zakládaných podniků, a to v dialogu s občanskou společností a sociálními partnery, způsobem, který je v souladu s příslušnými opatřeními, která členské státy případně zahrnují do svých plánů spravedlivé územní transformace podle čl. 8 odst. 2 prvního pododstavce písm. k) nařízení (EU) 2021/1056, a jako příspěvek k těmto opatřením.

Z výše zmíněných 2,5 % povolenek musí tato opatření tvořit 90 %. Nanejvýš 10, resp. 20 % celkové dostupné alokace pro Modernizační fond mohou čerpat „neprioritní“ projekty, jejichž zaměření nemusí nutně spadat do oblastí vyjmenovaných v čl. 10d(2) směrnice 2003/87/ES. Avšak tyto investice musí přispívat k modernizaci energetiky a zlepšení energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů a rovněž musí být v souladu s cíli směrnice 2003/87/ES, jakož i s cíli politiky EU v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030 a dlouhodobými cíli vyjádřenými v Pařížské dohodě.

Členský stát přijímající podporu z Modernizačního fondu má právo volit vhodné oblasti podpory s ohledem na jeho specifické hospodářské podmínky a provázanost s dalšími programy. Pro vybrané oblasti si následně zvolí vhodnou formu podpory (dotace, půjčka, pojištění, záruka). Modernizační fond není určen pro podporu zařízení na výrobu energie využívající tuhá fosilní paliva.

Oblasti určené pro financování z prostředků Modernizačního fondu v České republice

Z hlediska prioritních potřeb ČR v naplňování energeticko-klimatických závazků je žádoucí směřovat zásadní investice do sektorů produkujících největší emise skleníkových plynů, mezi které patří výroba elektřiny a tepla (s téměř 33 % podílem) a průmyslu (přibližně 28 % podíl), zejména pak nejvíce energeticky náročného. Prioritní je pak odchod od uhelných zdrojů, které se v uvedených nejvíce emisně náročných provozech podílí na emisní zátěži ve více než 80 %. Potenciál podporovaných investic z prostředků Modernizačního fondu tak spočívá zejména v oblasti podpory výstavby nových obnovitelných zdrojů energie a mimo výše uvedené komplexní opatření v energeticky a emisně nejnáročnějších provozech také v oblasti zvyšování energetické účinnosti v sektorech podnikání a v budovách, včetně domácností. Pro dosažení ambiciózních evropských i národních cílů je významná podpora v oblasti veřejné i komerční dopravy a také v oblasti komunitní energetiky a v modernizaci a optimalizaci energetických soustav s vytvořením podmínek pro navazující podporu technologicky inovativních prvků. Nově se podpora z fondu rozšiřuje rovněž o využívání obnovitelných paliv a spolufinancování inovativních projektů podpořených z Inovačního fondu, případně komplexních individuálních projektů, které se zásadním způsobem podílí na naplňování stanovených dekarbonizačních cílů.

Původní oblasti zařazené pro financování z Modernizačního fondu v ČR v roce 2021

Níže navrhované oblasti k financování z prostředků Modernizačního fondu byly určeny na základě reflektování národních cílů pro dosažení energetických úspor a snižování emisí skleníkových plynů, definovaných v národních strategických rámcích jako příspěvek těchto cílů k celoevropskému úsilí boje proti probíhající změně klimatu. Rešerše uvedených oblastí, jako i definování jejich ekonomických a sociálních přínosů, byla rovněž výsledkem studie „Podpora nízkouhlíkového přechodu České republiky pomocí mechanismů financování EU ETS“², zpracované konsorciem vedeným společností ICF. Na základě zpracovaných analýz a doporučení konzultantů z mezinárodního konsorcia ICF a Enviros a dalších nezávislých studií a po konzultaci s partnery sdruženými v Platformě pro Modernizační fond byly stanoveny níže uvedené programy podpory:

- 1. Modernizace soustav zásobování tepelnou energií**
- 2. Nové obnovitelné zdroje v energetice**
- 3. Zlepšení energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů v průmyslu v EU ETS**
- 4. Zlepšení energetické účinnosti v podnikání**
- 5. Modernizace dopravy v podnikatelském sektoru**
- 6. Modernizace veřejné dopravy**
- 7. Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře**
- 8. Komunitní energetika**
- 9. Modernizace soustav veřejného osvětlení**

2 https://www.mzp.cz/cz/analyza_icf

Rozšíření oblastí podpory a revize alokací pro financování z Modernizačního fondu po roce 2024

V roce 2022 byl v souvislosti s úspěšným čerpáním podpory v rámci programu Nová zelená úsporám, a z toho plynoucí potřeby posílení alokace tohoto programu, položen základ pro implementaci nového programu podpory s názvem HOUSEnerg, který přebírá některá opatření programu Nová zelená úsporám. Jeho zařazení do rodiny programů Modernizačního fondu schválila vláda ČR svým usnesením v listopadu 2022³.

Aktualizace členění programů Modernizačního fondu v České republice navazuje na revizi směrnice o emisním obchodování EU ETS. Díky revizi směrnice o EU ETS bude fond disponovat více penězi, než se původně předpokládalo. V roce 2021 se předpoklad konečné alokace do roku 2030 pohyboval ve výši 154 miliard korun, ale již v průběhu roku 2022 se odhady navýšily až k 390 miliardám korun a aktuální scénáře naznačují, že by se i v souvislosti s aktualizací evropské legislativy mohla alokace vyšplhat i přes 500 miliard korun. Spolu s restrukturalizací požadavků z hlediska oblastí, do kterých je potřeba orientovat podporu, vedlo navýšení předpokládaných disponibilních prostředků k významnějšímu rozšíření stávajících programů o další oblasti, kterými jsou např. podpora výroby a využívání „zelených“ plynů a kapalin, modernizace energetických sítí a využívání chytrých řešení při sdílení a využívání energie. Na zasedání Platformy pro Modernizační fond dne 14. března 2023 tak byl představen návrh na revizi alokace a implementace Modernizačního fondu, tzv. re-design ModF.

Na základě ověření aktuálních potřeb českého energetického sektoru, potenciální absorpční kapacity dalších investic a souvisejících přínosů k dosažení energeticko-klimatických cílů, počínaje rokem 2024 dochází k revizi původně stanovených alokačních schránek a zařazení nových programů v rámci Modernizačního fondu v České republice.

Mezi nové programy, které Obecný programový dokument nově představuje, patří program GREENGAS, SMARTNET a I+. Kromě rozšíření počtu programů došlo i k jejich organizačnímu rozčlenění na hlavní programy a podprogramy. Novou strukturu programů a odhad jejich alokace znázorňuje následující tabulka č. 1.

³ Usnesení vlády ČR. ze dne 9. listopadu 2022 č. 940

Tabulka č. 1 | Nová struktura programů a odhad jejich alokace

Hlavní program	Podprogram	PŮVODNÍ ALOKACE		NOVÁ ALOKACE	
		Odhad 2021 (Mil. Kč)	%	%	Odhad 2024 (Mil. Kč)
1: RES+		59 613,2	38,7	20,0	100 037,6
2: HEAT		40 050,2	26,0	20,0	100 037,6
3: ENER G	3A: ENER G ETS	20 487,2	13,3	16,0	80 030,1
	3B: ENER G Com	9 242,4	6,0	2,5	12 504,7
	3C: ENER G Gov	6 161,6	4,0	4,0	20 007,5
	3D: HOUSEnerg			14,2	71 026,7
4: TRANSPORT	4A: TRANSCom	5 391,4	3,5	1,5	7 502,8
	4B: TRANSGov	7 702,0	5,0	8,5	42 516,0
5: GREENGAS				3,0	15 005,6
6: SMARTNET	6A: PUBGRID	3 080,8	2,0	1,5	7 502,8
	6B: ELEGRID			4,0	20 007,5
7: KOMUNERG		2 310,6	1,5	2,8	14 005,3
8: I+				2,0	10 003,8
Celkem:		154 039,3	100,0	100,0	500 188,2

Rozdělení alokace do jednotlivých programů je pouze indikativní a vychází z posouzení aktuálních potřeb naplňování strategických cílů a analýzy absorpční kapacity. Vzhledem k mnoha externalitám v podobě nestálé ceny dražených emisních povolenek, vývoje potřeb v rámci jednotlivých oblastí v čase a možnému přesunu financování některých aktivit do jiných dotačních nástrojů, se může finální rozdělení alokace lišit.

Charakteristika programů pro financování opatření

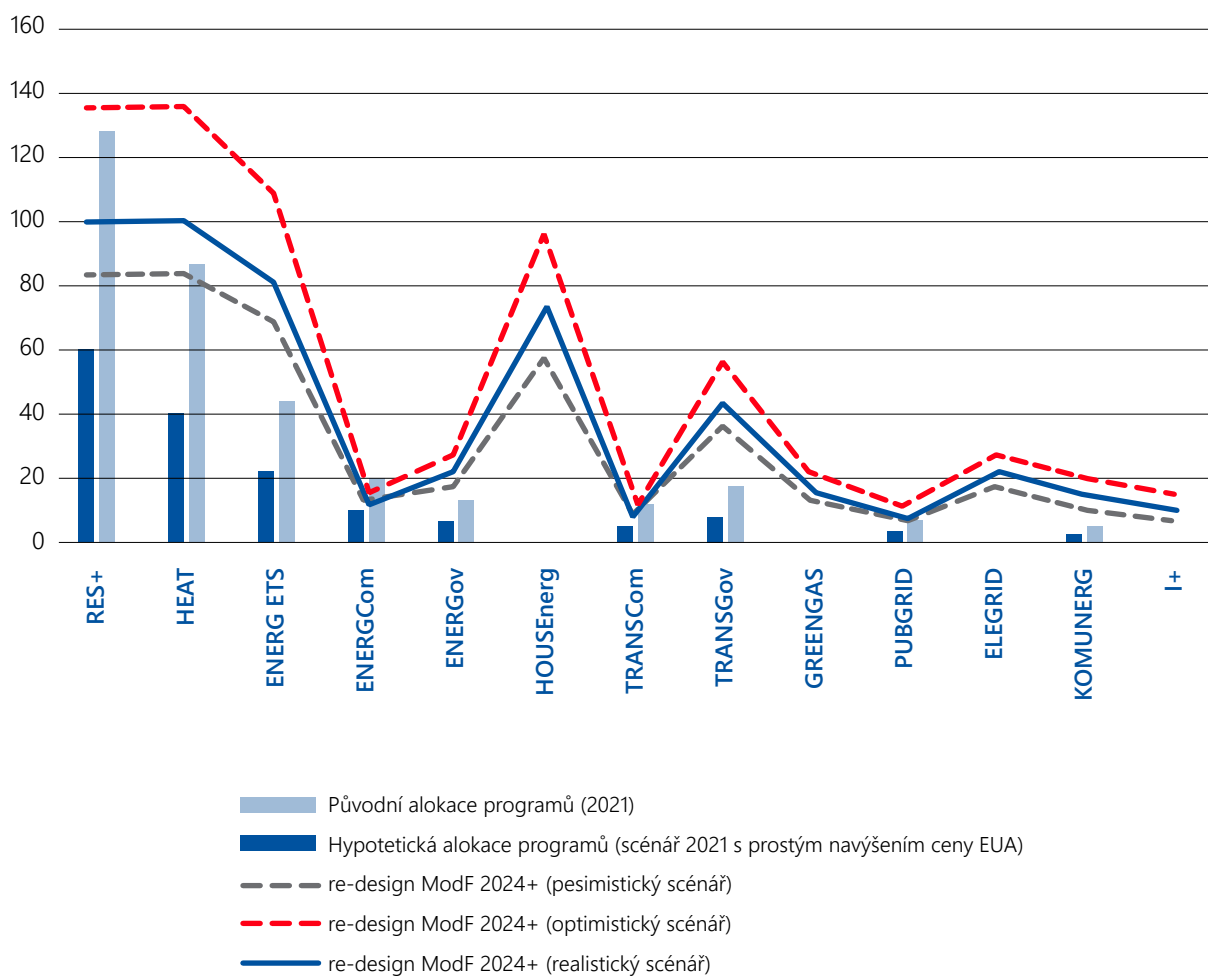
Podpora opatření v rámci oblastí určených pro financování z prostředků Modernizačního fondu se uskutečňuje prostřednictvím uvedených samostatných programů a podprogramů. Jednotlivé programy stanovují podrobnější zaměření a rovněž další specifické podmínky (jako formy financování, splnění podmínek pro poskytnutí veřejné podpory apod.), které musí potenciální žadatelé a jejich projekty naplňovat. Podpora z Modernizačního fondu je poskytována ve formě dotací nebo finančních nástrojů a jiné návratné finanční pomoci, příp. dalších finančních derivátů. V rámci programů jsou vyhlašovány samostatné výzvy pro předkládání žádostí o podporu obsahující informace o způsobech výběru projektů, jejich hodnocení, způsobu a formách jejich administrace atd. Programy jsou koncipovány pro skupiny opatření naplňujících obdobný účel či technická a technologická řešení a pro specifické skupiny potenciálních příjemců prostředků z Modernizačního fondu. Souhrnný přehled programů určených pro financování opatření z prostředků Modernizačního fondu je uveden v následující tabulce 2.

Tabulka č. 2 | Souhrnný přehled programů určených pro financování opatření z prostředků Modernizačního fondu

Číslo	Program	Podprogram	Název podprogramu / podprogramu
1	RES+	RES+	Nové obnovitelné zdroje v energetice
2	HEAT	HEAT	Modernizace soustav zásobování tepelnou energií
3	ENERG	ENERG ETS	Zlepšení energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů v průmyslu v EU ETS
		ENERGCom	Zlepšení energetické účinnosti v podnikání
		ENERGov	Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře
		HOUSEnerg	Energetická účinnost v rezidenčním sektoru
4	TRANSPORT	TRANSCom	Modernizace dopravy v podnikatelském sektoru
		TRANSGov	Modernizace veřejné dopravy
5	GREENGAS		Obnovitelná plyná a kapalná paliva
6	SMARTNET	PUBGRID	Modernizace veřejných energetických soustav
		ELEGRID	Modernizace a zvyšování odolnosti elektrizační soustavy
7	KOMUNERG		Komunitní energetika
8	I+		Inovativní a komplexní (individuální) projekty

V grafu č. 1 je znázorněn vývoj odhadované výše alokace jednotlivých programů Modernizačního fondu v České republice v závislosti na cenách emisních povolenek a scénářích re-designu. Tmavomodré sloupce znázorňují původní alokaci z r. 2021, světlemodré sloupce reflektují navýšení ceny EUA. Čáry znázorňují průmět různých scénářů re-designu od roku 2024.

Graf č. 1 | Grafické znázornění vývoje predikce alokace Modernizačního fondu (scénáře 2021 a 2024+) v souvislosti s původními a nově navrhovanými oblastmi podpory

Program č. 1 RES+

Nové obnovitelné zdroje v energetice

Podpora projektů nových
nepalivových obnovitelných
zdrojů energie

Podprogram: Nové obnovitelné zdroje v energetice (RES+)

Předpokládaná alokace:
20,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

držitelé licence pro podnikání v energetických odvětvích (výroba elektřiny), energetická společenství, kraje, obce a jejich samosprávné celky, fyzické osoby.

V souladu s § 12 zákona č. 383/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se část prostředků Modernizačního fondu použije přednostně na podporu projektů provozovatelů zařízení na výrobu elektřiny za účelem modernizace, diverzifikace a dekarbonizace odvětví energetiky a teplárenství.

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření přispívající k naplnění cílů a závazků ČR v oblasti zvyšování podílu OZE na energetickém mixu a snižování emisí skleníkových plynů. Program je zaměřen na podporu vzniku (nebo výstavby) projektů na výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů za účelem modernizace, diverzifikace a dekarbonizace odvětví energetiky.

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- výstavba fotovoltaických elektráren vč. systémů akumulace energie, vodíkových technologií a prvků aktivního energetického hospodářství,
- výstavba a modernizace větrných elektráren vč. systémů akumulace energie, vodíkových technologií a prvků aktivního energetického hospodářství.

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- výstavba a modernizace malých vodních elektráren s instalovaným výkonem do 10 MW,
- výstavba geotermálních zdrojů energie,
- výstavba a modernizace přečerpávacích vodních elektráren.

Program č. 2 HEAT

Modernizace soustav zásobování tepelnou energií

Podpora projektů pro využití OZE a nízkouhlíkových zdrojů určených pro vytápění, jako změna palivové základny a modernizace rozvodů tepelné energie.

Podprogram: Modernizace soustav zásobování tepelnou energií (HEAT)

Předpokládaná alokace:
20,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

Vlastníci teplárenské infrastruktury, fyzické či právnické osoby na základě licence na výrobu tepelné energie a/nebo elektrické energie a licence na rozvod tepelné energie a společnosti pro obnovitelné zdroje.

V souladu s § 12 zákona č. 383/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se část prostředků Modernizačního fondu použije přednostně na podporu projektů provozovatelů zařízení na výrobu elektřiny za účelem modernizace, diverzifikace a dekarbonizace odvětví energetiky a teplárenství.

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření přispívající k naplnění cílů a závazků ČR v oblasti snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování podílu OZE na energetickém mixu. Podpora je primárně určena na modernizaci zdroje a/nebo na vybudování či rekonstrukci rozvodů tepla pro zajištění efektivního naplnění tepelných potřeb. Výstavba nových zdrojů není podporována. K náhradě zdrojů může dojít na místě nebo v rámci soustavy. Podpora může zahrnovat zařízení pro akumulaci energie a další opatření pro transformaci k efektivnímu zásobování teplem.

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- rekonstrukce nebo náhrada zdroje tepla v soustavách zásobování tepelnou energií se změnou palivové základny nebo typu energie při:
 - využití obnovitelných zdrojů energie (vč. tepelných čerpadel a geotermální energie)
 - využití odpadního tepla
 - využití vodíkových aplikací a jaderných zdrojů (včetně horkovodů)
- modernizace rozvodů tepla

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- rekonstrukce nebo náhrada zdroje tepla v soustavách zásobování tepelnou energií se změnou palivové základny nebo typu energie na:
 - energetické využití odpadu (za předpokladu dodržení principu hierarchie nakládání s odpady)
 - zemní plyn (jako tranzitní palivo v rámci plánu přechodu na uhlíkovou neutralitu)
 - elektřinu (elektrokotle)
 - akumulace tepla.

Program č. 3 ENERGA

Energetická účinnost a snižování spotřeby energie

Podpora na opatření pro zvýšení energetické účinnosti a snížení produkce skleníkových plynů v průmyslu, v podnikání, ve veřejných budovách a v rezidenčním sektoru.

Program č. 3: Energetická účinnost a snižování spotřeby energie (ENERG)

Celková Předpokládaná alokace:
36,7% Modernizačního fondu

Program sestává ze čtyř podprogramů rozlišených podle vyjmenovaných cílových příjemců podpory.

Podprogram č. 3A: : Zlepšení energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů v průmyslu v EU ETS (ENERG ETS)

Podprogram je zaměřen na podporu zařízení a opatření pro zlepšení energetické účinnosti a snížení produkce skleníkových plynů v průmyslové výrobě pro zařízení zařazená v EU ETS.

Předpokládaná alokace:
16,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
vlastníci či provozovatelé zařízení v EU ETS

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření realizovaná na zařízeních spadajících do EU ETS, přispívající ke zvyšování energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů, v rámci výrobního a technologického procesu.

Program podporuje opatření pro zlepšení energetické účinnosti např. zavádění inovativních prvků řízení efektivního nakládání s energií, snižování konečné spotřeby energie, snižování energetické náročnosti budov, opatření v technologických procesech výroby, využití odpadního tepla z výroby, modernizace zařízení na výrobu energie pro vlastní spotřebu vedoucí ke zvýšení jeho účinnosti, akumulaci všech forem energie v rámci instalací OZE nebo komplexních projektů pro zvyšování energetické účinnosti, vodíkové aplikace.

Podprogram č. 3B: Energetické úspory v podnikání (ENERGCom)

Podprogram je zaměřen na podporu zařízení a opatření pro zlepšení energetické účinnosti za účelem snížení produkce skleníkových plynů v podnikání, mimo zařízení v EU ETS.

Předpokládaná alokace: 2,5 % Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

právnícké osoby (zejména malé a střední podniky),
fyzické osoby podnikající

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření přispívající k úsporám energie v podnikatelském sektoru, realizovaná ve výrobním a technologickém procesu, na budovách a ve službách, v návaznosti na podporu poskytovanou prostřednictvím strukturálních fondů, včetně hl. m. Prahy.

Podprogram umožňuje podporovat např. opatření v energetických hospodářstvích podniků (využívání OZE, modernizace a rekonstrukce zařízení na výrobu energie, modernizace a rekonstrukce rozvodů, zavádění inovativních prvků řízení efektivního nakládání s energií, využití odpadního tepla, akumulace všech forem energie), modernizace soustav osvětlení podnikatelských areálů, snižování energetické náročnosti výrobních a technologických procesů, snížení energetické náročnosti budov a zvýšení energetické účinnosti technických zařízení budov, prvky adaptace budov na změny klimatu respektující požadavky na kvalitu vnitřního prostředí, a též vodíkové aplikace.

Podprogram č. 3C: Energetické úspory ve veřejných budovách (ENERGov)

Podprogram je zaměřen na podporu komplexních opatření ke zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných zdrojů ve veřejných budovách, budovách státu a veřejné infrastruktuře.

Předpokládaná alokace:
4,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
veřejné a státní subjekty a jejich organizace

Popis podporované oblasti:
Základním cílem je komplexní podpora revitalizace budov veřejného sektoru a veřejné infrastruktury s cílem snížení konečné spotřeby energie a využití OZE. Podpora dále klade důraz na zajištění kvality vnitřního prostředí v budově a adaptaci na změnu klimatu.

Podprogram umožňuje podporovat např. snížení energetické náročnosti budov a infrastruktury, snížení energetické náročnosti systémů technologické spotřeby energie, výstavbu nových veřejných budov (splňujících parametry pro pasivní nebo plusové budovy nebo budovy s nulovými emisemi), výstavbu a modernizaci obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy a pro zajištění dodávek systémové energie ve veřejném sektoru, zlepšení kvality vnitřního prostředí a zvýšení adaptability budov na změnu klimatu.

Podprogram č. 3D: Energetická účinnost v rezidenčním sektoru (HOUSEnerg)

Podprogram je zaměřen na podporu projektů zaměřených na snížení energetické náročnosti budov, obnovitelné zdroje energie a úspory energie v rezidenčním sektoru.

Předpokládaná alokace:
14,2% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
vlastníci rodinných nebo bytových domů.

Popis podporované oblasti:
Podporována jsou opatření přispívající ke snížení energetické náročnosti, úsporám energie a využívání nových obnovitelných zdrojů energie v sektoru rezidenčních budov. Sada opatření navazuje na úspěšně podporované oblasti v rámci programu Nová zelená úsporám.

Podprogram umožňuje podporovat např. snížení energetické náročnosti rezidenčních budov prostřednictvím opatření na teplosměnných konstrukcích vedoucích ke snížení tepelných ztrát; vybraná doplňková opatření ve stavbách pro bydlení – stínící technika, podpora hospodaření s vodou, zeleň, nabíjecí stanice pro elektromobily a dále výstavbu obnovitelných zdrojů energie a úspory energie (fotovoltaické systémy, výměna neekologických zdrojů tepla, solární termické systémy pro přípravu teplé vody; tepelná čerpadla a systémy zpětného získávání tepla, napojení na soustavu zásobování teplem – účinnou soustavu využívající OZE nebo odpadní teplo).

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- komplexní opatření přispívající ke snížení energetické náročnosti, úsporám energie a využívání obnovitelných zdrojů energie
- podpora investičních opatření zaměřených na sociálně zranitelné skupiny obyvatel ohrožených energetickou chudobou

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- dílčí rekonstrukce nebo náhrada obnovitelných zdrojů energie.

Program č. 4 TRANSPORT

Modernizace dopravy

Podpora pořízení bezemisních vozidel a na výstavbu potřebné infrastruktury.

Program č. 4: Modernizace dopravy (TRANSPORT)

Celková Předpokládaná alokace:
10,0% Modernizačního fondu

Podprogram je zaměřen na podporu projektů podnikatelských subjektů pro pořízení čistých vozidel a vozidel s nulovými emisemi a výstavbu příslušné neveřejné infrastruktury.

Podprogram č. 4A: Modernizace dopravy v podnikatelském sektoru (TRANSCoM)

Podprogram je zaměřen na podporu projektů podnikatelských subjektů pro pořízení vozidel s alternativním bezemisním pohonem a výstavbu příslušné neveřejné infrastruktury.

Předpokládaná alokace:
1,5% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
Právníké osoby, fyzické osoby podnikající

Popis podporované oblasti:

Podporovány jsou projekty čisté mobility prostřednictvím pořízení čistých silničních nebo drážních vozidel nebo vozidel s nulovými emisemi s ohledem na budoucí vývoj alternativních technologií a jejich technickou a ekonomickou dostupnost, výstavby infrastruktury – dobýjecích/plnicích stanic pro tato vozidla a dalších opatření vedoucích ke snížení energetické spotřeby v dopravě a umožňující přechod na bezemisní formu dopravy, včetně přístupových bodů na železnici (terminály kombinované dopravy).

Podprogram č. 4B: Modernizace veřejné dopravy (TRANSGov)

Podprogram je zaměřen na podporu projektů pro veřejné subjekty, podniky s majetkovou účastí státu a veřejných subjektů a veřejné nepodnikatelské subjekty a pro podnikatelské subjekty se závazkem veřejné služby, pro pořízení čistých vozidel a vozidel s nulovými emisemi pro veřejnou dopravu či pro výstavbu příslušné infrastruktury pro veřejnou dopravu.

**Předpokládaná alokace:
8,5 % Modernizačního fondu**

Cíloví příjemci podpory:

Veřejné subjekty a subjekty se závazkem poskytování veřejné služby

Popis podporované oblasti:

Podporovány jsou projekty čisté mobility prostřednictvím pořízení čistých silničních nebo drážních vozidel nebo vozidel s nulovými emisemi s ohledem na budoucí vývoj alternativních technologií a jejich technickou a ekonomickou dostupnost, výstavby infrastruktury – dobíjecích/plnicích stanic pro tato vozidla a dalších opatření vedoucích ke snížení energetické spotřeby v dopravě, umožňující přechod na bezemisní formu dopravy a opatření bezprostředně spojené se zvýšením energetické účinnosti.

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- elektrizace a zvyšování energetické účinnosti kolejových tratí
- náhrada kolejových vozidel pro osobní regionální dopravu
- náhrada vozidel pro městskou hromadnou dopravu
- náhrada kolejových vozidel pro nákladní dopravu
- obměna vozového parku ve veřejném sektoru

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- výstavba dobíjecí infrastruktury a plnicích stanic pro alternativní paliva
- čistá vozidla a vozidla s nulovými emisemi pro komunální služby

Program č. 5 GREENGAS

Obnovitelná plynná a kapalná paliva

Podpora produkce a využití
plynných a kapalných paliv
vyráběných z obnovitelných
zdrojů.

Program: Obnovitelná plynná a kapalná paliva (GREENGAS)

Předpokládaná alokace:
3,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

právnícké osoby, fyzické osoby podnikající, státní a státem vlastněné podniky.

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření přispívající k zavedení a využívání obnovitelných plyných a kapalných paliv či surovin (např. vodík, biometan). Podporována je též infrastruktura nutná k přepravě, distribuci a uskladnění těchto paliv. Opatření mají za cíl snížení emisí a urychlení dekarbonizace ve zpracovatelském či chemickém průmyslu, ve výrobě a skladování energie, v teplárenství, a též v odvětví dopravy.

Pro uhelné regiony (Moravskoslezský, Ústecký a Karlovarský kraj) je vyhrazena přednostní alokace ve výši 5 mld. Kč.

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- Infrastruktura pro mezinárodní a vnitrostátní přepravu, distribuci a skladování obnovitelného vodíku, RFNBO a biometanu
- Elektrolyzéry pro výrobu obnovitelného vodíku
- Úpravy bioplynu na biometan
- Odpadové biometanové stanice (za podmínky, že v nich vyrobený biometan bude splňovat podmínky pro pokročilý biometan)

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- Řídicí a měřicí prvky pro optimalizaci a úspory v distribuci a přepravě RFNBO a biometanu
- Výroba syntetických kapalných a plyných paliv z RFNBO (vč. zařízení pro zkapalňování vodíku, extrakci plyného vodíku z médií na dopravu obnovitelného vodíku a zplyňování kapalného vodíku)
- Výroba syntetických kapalných a plyných paliv z RFNBO
- Komunální bioplynové stanice (vč. infrastruktury pro využití bioLNG v rámci podpořeného zařízení)
- Úspory energie v rozvodech pro využívání obnovitelných plyných a kapalných plynů

Program č. 6 SMARTNET

Modernizace energetických soustav

Program č. 6: Modernizace energetických soustav (SMARTNET)

Celková Předpokládaná alokace:
5,5% Modernizačního fondu

Program sestává ze dvou podprogramů odlišených svým zaměřením i cílovými příjemci.

Program č. 6A: Modernizace veřejných energetických soustav (PUBGRID)

Podprogram je zaměřen na modernizaci a podporu optimalizačních a zefektivňujících prvků ve veřejných energetických soustavách.

Předpokládaná alokace:
1,5% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

veřejné subjekty – obce a městské části, kraje, organizační složky státu a jejich příspěvkové organizace a příspěvkové organizace obcí a krajů, státní a státem vlastněné podniky apod.

Popis podporované oblasti:

Podporovány jsou projekty modernizace a optimalizace veřejných energetických soustav s cílem snižování energetické náročnosti a zvyšování účinnosti rozvodu a využívání energie s pozitivním vlivem na rozvoj obnovitelných zdrojů energie, optimalizačních prvků, inteligentních řídicích systému (v rámci konceptů SMART cities), včetně modernizace veřejného osvětlení.

Podprogram č. 6B: Modernizace a zvyšování odolnosti elektrizační soustavy (ELEGRID)

Podprogram je zaměřen na podporu modernizace, optimalizace řízení a posílení elektrizační soustavy v souvislosti s masivním přechodem na decentralní a intermitentní obnovitelné zdroje energie a s plánovaným nárůstem spotřeby elektřiny.

Předpokládaná alokace:
4,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
držitelé licence pro podnikání v energetických odvětvích distribuce elektřiny a přenos elektřiny

Popis podporované oblasti:

Podporovány jsou projekty modernizace, zvyšování odolnosti a posilování elektrizační soustavy. Opatření mají reagovat na nárůst odběru elektrické energie v důsledku zavádění elektromobility, elektrifikace průmyslu či nárůstu využívání tepelných čerpadel pro vytápění, a zároveň na rozšiřování nestabilních a decentralních zdrojů jako jsou fotovoltaické elektrárny či elektrárny využívající vítr. Cílem je umožnit připojení většího množství obnovitelných zdrojů elektrické energie při současném zajištění stability a bezpečnosti elektrizační soustavy. Podprogram podpoří např. instalace automatických systémů řízení dodávek energie, opatření k monitorování a regulaci toku elektrické energie, vybudování nových úložišť elektrické energie apod.

Program č. 7 KOMUNERG

Komunitní energetika

Podpora energetických společenství založených za účelem uspokojení svých energetických potřeb (hlavním účelem není tvorba zisku).

Program č. 7: Komunitní energetika (KOMUNERG)

Předpokládaná alokace:
2,8% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:
energetická společenství

Popis podporované oblasti:

Podporována jsou opatření přispívající k využívání místních obnovitelných zdrojů energie, snižování konečné spotřeby energie, akumulace a sdílení energie nebo jejich kombinaci, na základě místních potenciálů a podmínek. Vlastníkem nebo investorem projektu je místní energetická komunita, která tato opatření realizuje primárně za účelem uspokojení svých energetických potřeb. Komunity se následně stávají současně výrobci a spotřebiteli energie.

Příklady podporovaných opatření:

PREFEROVANÉ INVESTICE

- instalace systému aktivního hospodaření s energií (včetně měření a regulace);
- systémy akumulace elektrické a tepelné energie;
- využívání odpadního tepla;
- optimalizace konečné spotřeby energie;
- využívání komunitních bioplynových stanic zpracovávajících ve společenství vytříděné bioodpady, vyprodukované průmyslové bioodpady, kaly z ČOV, či vedlejší zemědělskou produkci.

DALŠÍ PŘÍKLADY PODPOROVANÝCH INVESTIC

- využívání komunitních výtopen a tepláren, využívajících OZE či DZE, vč. vybudování či rekonstrukce SZTE, a optimalizace spotřeby energie
- využívání komunitních elektráren, využívajících nepalivové OZE, s možností výstavby LDS
- systémy využívající bioplyn, biometan či kalový plyn vznikající v blízkosti realizace projektu
- efektivní využití biomasy v lokálních SZTE nebo v domovních kotlích
- využívání komunitních dobýjecích či plnicích stanic na energii/palivo vyprodukované v rámci společenství pro bezemisní vozidla a infrastruktura pro carsharing
- podpora rozvoje energetických komunit

Program č. 8 I+

Inovativní a komplexní (individuální) projekty

Podpora projektů podpořených z Inovačního fondu a komplexních projektů přesahujících svým zaměřením jednotlivé programy Modernizačního fondu.

Program č. 8: Inovativní a komplexní projekty (I+)

Předpokládaná alokace:
2,0% Modernizačního fondu

Cíloví příjemci podpory:

právnícké osoby, fyzické osoby podnikající, státní a státem vlastněné podniky, včetně případných partnerství apod.

Popis podporované oblasti:

Podporováno je spolufinancování projektů **podpořených v rámci Inovačního fondu.**

- SFŽP ČR bude po schválení záměrů projektů vydávat stanovisko o plánované podpoře projektů z Modernizačního fondu tak, aby zvýšil pravděpodobnost jejich přijetí a schválení v rámci Inovačního fondu.
- Následné financování výdajů, které netvoří inovativní části projektů, takže nejsou podpořeny z Inovačního fondu a zároveň jsou z hlediska Modernizačního fondu způsobilé.
- Dále bude poskytována podpora komplexním projektům, které svým zaměřením přesahují rámce jednotlivých programů nebo v rámci účasti o podporu z evropských programů obdržely pečeť kvality ‚Sovereignty seal‘ a výraznou měrou přispívají k modernizaci energetiky, ale podmínky ani jednoho z programů neumožňují jejich financování prostřednictvím stávajících programů Modernizačního fondu.

Tyto projekty budou následně předkládány k individuálnímu posouzení EIB.

Administrace Modernizačního fondu

Příjemce prostředků z Modernizačního fondu je na základě ustanovení §12, odst. 1 zákona č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů, **Státní fond životního prostředí ČR**. Administraci projektů financovaných z prostředků Modernizačního fondu zajišťuje SFŽP ČR v souladu s podmínkami stanovenými Prováděcím nařízením a dalšími pokyny vydávanými EIB a rovněž v souladu se zákonem č. 388/1991 Sb. o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů a Statutem Státního fondu životního prostředí České republiky. O poskytování prostředků ze SFŽP ČR **rozhoduje ministr životního prostředí**.

Evropská úroveň

Proces administrace Modernizačního fondu na **evropské úrovni** se zakládá na ustanoveních prováděcího nařízení EK (EU) 2020/1001 ze dne 9. července 2020, v aktuálním znění, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokud jde o fungování Modernizačního fondu na podporu investic do modernizace energetických soustav a zlepšení energetické účinnosti vybraných členských států (dále jen „Prováděcí nařízení“).

Pro fungování a schvalování investic jednotlivých členských států hraje rozhodující úlohu Evropská investiční banka (EIB) a tzv. **Investiční výbor**, kterému EIB poskytuje podporu ve formě sekretariátu. Výbor se schází dvakrát ročně. Výbor tvoří zástupci přijímacích členských států, zástupci nepřijímajících členských států, a zástupci Evropské komise (EK) a EIB.

- O finančních prostředcích, které má přijímací stát k dispozici, informuje EIB vždy před zasedáním Investičního výboru. Přijímací státy předkládají před konáním Investičního výboru, v termínech stanovených sekretariátem Investičního výboru, EIB návrhy prioritní a neprioritních investic ve formě režimu podpory (nebo též schéma) či individuálního projektu.
- V případě kladného posouzení prioritních investic předkládá EIB Investičnímu výboru potvrzení, že se jedná o prioritní investici. U neprioritních investic vydává doporučení/nedoporučení k financování pro Investiční výbor, který o podpoře investice hlasuje.
- Po zasedání Investičního výboru přijme EK rozhodnutí, kterým stanoví výši prostředků z Modernizačního fondu, které budou vyplaceny každému přijímacímu státu. Do 30 dnů ode dne rozhodnutí o vyplacení zašle EIB přijímacímu státu příslušnou částku podpory z Modernizačního fondu.

Předkládání a schvalování investičních návrhů

- Žádosti o financování z EIB jsou investičními návrhy dle Prováděcího nařízení, kterým se řídí jejich schvalování a vyplácení prostředků. Žádosti EIB předkládá SFŽP ČR ve spolupráci s MŽP.
- Žádosti o financování z EIB mohou mít podobu schémat nebo individuálních projektů (návrhy týkající se neprioritních projektů malého rozsahu mohou být předkládány pouze v rámci schématu).
- Schéma je žádostí o financování z EIB pro režim podpory. Přípravu schématu zajišťuje SFŽP ČR v úzké spolupráci s MŽP. Zaměření schémat a návrh jejich podmínek SFŽP ČR konzultuje s Výborem pro Modernizační fond (vysvětlen v textu níže) a pracovními skupinami. Schémata tvoří rámec pro tvorbu výzev.
- Individuální projekty jsou projekty / projektové žádosti, které zejm. překračují limity veřejné podpory a jsou hodnoceny přímo nezávislými experty EIB. SFŽP ČR informuje MŽP, Výbor a Platformu o projektových žádostech, které se připravují k předložení na EIB. Jejich financování probíhá až po kladném ukončení schvalování na EU úrovni.

Úroveň ČR

Na úrovni státu nastavuje organizační a procesní zajištění správy prostředků z Modernizačního fondu tento programový dokument a interní směrnice MŽP o organizačním zajištění přípravy správy prostředků a o poskytování prostředků Modernizačního fondu ze Státního fondu životního prostředí České republiky.

Hlavními organizačními útvary, které se podílí na procesech přípravy a administrace Modernizačního fondu, vedle SFŽP ČR a MŽP, jsou:

- Výbor pro Modernizační fond,
- Platforma pro Modernizační fond.

Výbor pro Modernizační fond (dále jen „Výbor“) je poradním orgánem ministra životního prostředí, projednává a doporučuje návrhy členů Výboru, zabývá se zejména základními koncepčními, strategickými a implementačními dokumenty souvisejícími se správou prostředků z Modernizačního fondu. Členy Výboru určuje ministr životního prostředí prostřednictvím směrnice MŽP.

Platforma pro Modernizační fond (dále jen „Platforma“) slouží pro výměnu informací a podnětů mezi orgány veřejné správy, soukromým sektorem a dalšími subjekty. Platforma projednává především podněty svých členů k zásadním koncepčním a implementačním materiálům a vyjadřuje se k dokumentaci relevantní pro implementaci Modernizačního fondu v České republice. Platforma projednává základní rámec rozsáhlých režimů podpory (schémata s alokací nad 100 mil. EUR) a rozsáhlých projektů⁴ (individuální projekty s alokací nad 70 mil. EUR) před jejich předložením k posouzení na EIB. Kromě členů Výboru jsou členy Platformy subjekty, do jejichž působnosti spadají oblasti podporované z Modernizačního fondu (zástupci zainteresovaných subjektů z řad orgánů státní správy, profesních svazů, odborné veřejnosti a dalších partnerů). Schází se minimálně dvakrát ročně.

Obecný programový dokument

- SFŽP ČR ve spolupráci s MŽP zajišťuje přípravu Obecného programového dokumentu pro implementaci Modernizačního fondu, který popisuje základní výchozí rámce jeho administrace a implementace a zejména stanovuje hlavní oblasti, které jsou určeny pro financování z prostředků Modernizačního fondu – tzv. Programy Modernizačního fondu.
- Obecný programový dokument (nebo jeho změny) je po odsouhlasení Výborem pro Modernizační fond předložen ke schválení ministru životního prostředí a následně ke schválení vládou ČR.

Výzvy pro předkládání žádostí o podporu

- SFŽP ČR vyhlašuje samostatné výzvy pro předkládání žádostí o podporu z příslušných Programů. Návrh výzev, resp. znění jejich podmínek a návrhy alokací, předkládá SFŽP ČR na jednání Výboru pro Modernizační fond. Po odsouhlasení podmínek výzev Výborem jsou výzvy předkládány ke schválení ministru životního prostředí. SFŽP ČR poté zajistí její zveřejnění a administruje předkládané žádosti o podporu. Žádosti o podporu jsou před vydáním Rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků ze SFŽP ČR, které vydává ministr životního prostředí, předkládány Radě SFŽP ČR, která vydání Rozhodnutí ministru doporučuje či nikoliv.
- SFŽP ČR v rámci Programů může před vlastním vyhlášením výzev pro předkládání žádostí o podporu vyhlásit výzvy pro předkládání projektových záměrů, které poskytují základní informace o plánovaných projektech v dané oblasti a současně slouží jako podklad zjištění absorpční kapacity.
- SFŽP ČR navrhuje a po projednání na Výboru a Platformě zveřejňuje předpokládaný harmonogram výzev.

Monitoring, reporting a vyhodnocování výzev

- SFŽP ČR pravidelně monitoruje a reportuje proces implementace, s jehož výsledky seznamuje MŽP, Výbor pro Modernizační fond a zástupce Platformy pro Modernizační fond, kteří mohou v průběhu celého procesu vznášet podněty za účelem efektivnější implementace Modernizačního fondu.
- SFŽP ČR, ve spolupráci s MŽP, vyhodnocuje ukončené výzvy. O výsledku vyhodnocení informuje Výbor a Platformu.

Kontrola a kontrolní mechanismy

- SFŽP ČR provádí prostřednictvím kontrol dokumentů a kontrol na místě kontroly u příjemců podpory a dodavatelů, jimž byla poskytnuta podpora z Modernizačního fondu a současně zajišťuje ostatní příslušné kontrolní mechanismy v souladu s podmínkami prováděcího nařízení Modernizačního fondu.

Informování veřejnosti o principech a cílech Modernizačního fondu a jeho implementaci

SFŽP ČR jako zprostředkovatel Modernizačního fondu pravidelně zveřejňuje informace související s aktuálním stavem příprav programů, jejich implementací a následně podpořených investic prostřednictvím svých webových stránek. Stránky také prezentují cíle a principy implementace Modernizačního fondu v České republice. Slouží také k poskytování informací o formách a způsobech podpory, podmínkách jejího získání a předpokládaném časovém harmonogramu výzev, stejně jako k zveřejňování vyhlášených výzev z Modernizačního fondu. Většina informací je rovněž zveřejňována prostřednictvím sociálních sítí, které SFŽP ČR spravuje a pravidelně aktualizuje.

Hlavní cíle informování veřejnosti o zásadách, přínosech a způsobu implementace Modernizačního fondu zahrnují:

- Podpora kvalitních projektů a maximalizace využití absorpční kapacity programu.
- Informování široké veřejnosti o Modernizačním fondu, jeho výsledcích a pozitivním dopadu na životní prostředí a kvalitu života obyvatel.

Pro aktivní komunikaci principů, cílů a nástrojů implementace Modernizačního fondu slouží pořádání odborných seminářů pro potenciální příjemce, panelových diskusí a webinářů pro odbornou veřejnost, účast na tematicky relevantních konferencích a veletrzích, podpora prezentace objektivních informací v médiích a zapojení do vzdělávacích akcí v oblasti životního prostředí, efektivního hospodaření s energií a snižování emisí skleníkových plynů.

Během realizace Modernizačního fondu jsou forma a způsob využívání komunikačních nástrojů modifikovány s ohledem na aktuální stav implementace, komunikační potřeby a snahu dosáhnout co nejvyššího možného účinku na cílové skupiny.

SFŽP ČR zajišťuje, že podpořené projekty z Modernizačního fondu ponese viditelné označení, že projekt byl „(spolu)financován ze systému EU pro obchodování s emisemi (Modernizační fond)“ včetně loga EU a údaje o výši financování. SFŽP dále zajišťuje, že příjemci podpory uvádí původ těchto prostředků a zaručí jejich viditelnost, zejména při propagaci projektů a jejich výsledků, přičemž by měli poskytovat ucelené, účinné a přiměřené informace různým cílovým skupinám včetně sdělovacích prostředků a veřejnosti.

Revize Obecného programového dokumentu pro implementaci **Modernizačního fondu** v České republice od roku 2024

Vydal: Státní fond životního prostředí ČR, Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 2
listopad 2023

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY